

Nr 648

Av fru **Dahl m. fl.**, om vidgat svenskt utvecklingsamarbete med Cuba.

(Lika lydande med motion nr 556 i Första kammaren)

Under de senaste åren har en allt större insikt om underutvecklingens orsaker vuxit fram. Det tidigare dominerande intresset för den ekonomiska tillväxten mätt i BNP har blivit mera socialt betonat. Ansträngningarna inriktas alltmer på att genom samordnade insatser på olika områden få till stånd sådana sociala och kulturella förändringar som tillsammans med en snabb ekonomisk utveckling leder till ett ökat välstånd och ett större samhällsinflytande för de många arbetande medborgarna. Sverige har i internationella sammanhang pekat på de negativa effekterna av att tillväxten hittills i huvudsak tillfallit minoritetsgrupper i u-länderna, medan fattigdomen, arbetslösheten, analfabetismen och undernäringen tilltar hos majoriteten av befolkningen. Bristen på jämlikhet utgör ett stort hinder för utvecklingsansträngningarna. Såsom framhållits i årets statsverksproposition är »Sociala tillväxteffekter — bättre utbildning, hälsovård och bostäder samt minskad arbetslöshet —...en förutsättning för och ej enbart... ett resultat av långsiktig ekonomisk tillväxt». Ännu har emellertid denna insikt knappast slagit igenom i det praktiska utvecklingsarbetet i tillräcklig utsträckning. Först under 1970-talet kan man vänta sig en mera allmän förändring.

Cuba är ett av de få u-länder — det enda i den syd- och mellanamerikanska hemisfären — som i sina utvecklingsansträngningar konsekvent sökt tillämpa en sådan integrerad syn på samhällsutvecklingen. Samtidigt har det varit berövat allt stöd inom sin egen världsdel. Men trots betydande svårigheter när det gäller ekonomin, produktionstillväxten och utrikeshandeln har man påbörjat omfattande reformer inom jordbruket och fisket, hälsovården och socialpolitiken, utbildnings- och kultursektorn samt bostadsförsörjningen och sysselsättningspolitiken.

Efter de första årens misslyckade satsning på en i och för sig önskvärd diversifiering av näringslivet har ansträngningarna nu koncentrerats till utvecklingen av jordbruket och landsbygden, i synnerhet tidigare eftersatta regioner, i syfte att genom en ökad jordbruksproduktion dels skapa resurser för den fortsatta utvecklingen av jordbruket och industrin, dels förbättra livsmedelsförsörjningen och höja levnadsstandarden. Betydande framsteg

har redan gjorts. Livsmedelsförsörjningen, speciellt med hänsyn till proteintillförseln, har förbättrats samtidigt som exporten av förädlade livsmedelsprodukter ökat. Arbetet på en förbättring av kosten har emellertid endast påbörjats.

Genom en kraftig utbyggnad av välfärdsanordningar som hälso- och sjukvård samt barntillsynen har den vardagliga levnadsstandarden höjts och medborgarnas, inte minst kvinnornas, produktiva insatser ökats. Trots att man på detta område drabbats hårt av utvandringen av kvalificerad arbetskraft — bl. a. har mer än 2 000 läkare emigrerat — har man tredubblat antalet sjukhus och öppnat drygt 250 polikliniker över hela landet samt ökat antalet läkare.

Man uppges också ha omkring 45 000 daghemsplatser, vilket är ca 50 procent mer än i Sverige, som har ungefär samma befolkningsstorlek som Cuba. En landsomfattande organisation av hälso- och sjukvården skall göra denna tillgänglig för alla. Landet är för detta ändamål indelat i åtta provinser som i sin tur delats i regioner om 250 000 invånare och sektorer om 3 000—5 000 invånare. I dag finns en poliklinik inom varje sektor med undantag för vissa landsbygdsområden.

På utbildningens område har man genomfört en 11- snart 12-årig obligatorisk och kostnadsfri undervisning. Eleverna förbereds här för en kommande produktiv och samhällelig insats. Därför ingår praktiskt arbete, särskilt jordbruksarbete, som en viktig del av skolarbetet. Tyngdpunkten inom yrkesutbildning och högre utbildning ligger på lärarutbildning och jordbruksutbildning samt tekniska, ekonomiska och naturvetenskapliga ämnen. Ungdomsutbildningen kompletteras med ett mångsidigt vuxenutbildningssystem. Läskunnigheten har höjts från 75 till 98 procent. Universitetet har öppnats även för arbetare och bönder. Stora ansträngningar görs att nå ut till grupper med särskilda svårigheter och att erbjuda kompletteringsutbildning till tidigare missgynnade.

Genom detta reformarbete läggs grunden för en snabb och balanserad utveckling.

Detta innebär långt ifrån att situationen i dag är tillfredsställande. Reformpolitiken måste fullföljas. Den ekonomiska situationen inger oro och bekymmer. Handelsutbytet är fortfarande, även om kretsen av handelspartners numera vidgats, alltför ensidigt och exportinkomsterna för små. Mot en befolkningsökning på 2—2,6 procent svarar en produktionsökning på ca 5 procent, vilket ligger vid undre gränsen för den beräknade genomsnittsökningen i u-länderna. Det är osäkert om man skall lyckas uppnå den uppsatta målsättningen för landets viktigaste näringsgren, sockerproduktionen. Det råder brist på konsumtionsvaror. Människor svälter inte, men undernäring på grund av felaktig kost är vanlig. Framför allt råder det, trots att 30 procent av BNP används för investeringar, brist på resurser för en fortsatt utbyggnad och modernisering av utbildningsväsendet, den sociala

sektorn och näringslivet, där man så snart som möjligt måste få till stånd en utveckling mot en mera mångsidig och konkurrenskraftig produktion genom förbättrade jordbruksmetoder och ökad industrialisering. Bristen på ekonomiska resurser, på modern utrustning och i viss mån på utbildad personal, som i sin tur i hög grad beror på den ekonomiska krigföring och den massutvandring av kvalificerad arbetskraft som drabbat Cuba, är ett svårt hinder för utvecklingen.

Situationen på Cuba kan därför närmast karakteriseras så, att man själv skapat förutsättningarna för en utveckling men nu måste få resurser att gå vidare genom ökat handelsutbyte och ekonomiskt bistånd inom vissa väl definierade områden, nämligen utbildningsväsendet, hälso- och sjukvården, jordbruket och industrin.

Hittills har det bilaterala biståndet huvudsakligen kommit från de socialistiska länderna, men även vissa västeuropeiska stater och Japan har lämnat bistånd. Det totala FN-biståndet uppgår till något mer än 4,5 miljoner dollar.

Utvecklingssamarbetet mellan Sverige och Cuba har hittills varit av blygsam omfattning. Sveriges bistånd har omfattat två mindre insatser i form av stipendier och exportfrämjande åtgärder. Dessutom har diskussioner förts om ytterligare projekt av s. k. multibikaraktär. I årets statsverksproposition anges en beräknad medelförbrukning för bistånd till Cuba om 1,5 mkr. under 1969/70 och 2,5 mkr. under 1970/71.

Förutsättningarna för större insatser har emellertid ökat. Svenska delegationer representerande såväl myndigheter, bl. a. SIDA, som näringsliv och enskilda organisationer har besökt Cuba och kunnat bilda sig en uppfattning om inom vilka områden det finns behov av svenska biståndsinsatser. Under 1969 har man framför allt diskuterat samarbete inom utbildningssektorn samt den förebyggande mödra- och barnvården.

Det närmast aktuella utbildningsprojektet, som är ett multibiprojekt i samarbete med Unesco, gäller stöd till den tekniska utbildningen (kylteknik, industriell elektronik och specialiserad mekanik) till ett värde av 10—15 mkr.

Inom den förebyggande mödra- och barnvården behöver man bistånd för anskaffande av sjukvårdsutrustning och medicinsk litteratur samt för näringsforskning. Man arbetar nu i stor utsträckning med föråldrad och nedsliten amerikansk apparatur, som delvis inte kan utnyttjas därför att det inte går att få tag på reservdelar. De polikliniker som nu byggs över hela landet måste utrustas med moderna hjälpmedel för att effektivt kunna verka för en långsiktig förbättring av hälsotillståndet och kostvanorna, främst bland barn och gravida eller ammande kvinnor. I detta arbete kan individuellt anpassad rådgivning om familjeplanering komma in som en naturlig och positivt uppfattad del av hälsovården.

Utöver dessa insatser, där planeringen redan nått relativt långt, har det

i olika sammanhang framförts önskemål om tekniskt bistånd för djurförädling (insemination), krediter för maskinell utrustning av förädlingsindustrier samt småbussar, gåvoleveranser av papper, experter och rådgivare på det statistiska området samt exportfrämjande åtgärder. Det rör sig således i samtliga fall om bistånd inom av Sverige prioriterade ämnesområden, där Sverige redan har betydande erfarenhet och teknisk expertis från liknande insatser i vårt eget land eller i olika u-länder. Det finns således goda förutsättningar för ökade svenska biståndsinsatser på Cuba i linje med de av regering och riksdag fastställda riktlinjerna för det svenska biståndssamarbetet.

Under hänvisning till vad som ovan anförts hemställer vi därför,

att riksdagen i skrivelse i Kungl. Maj:t uttalar att det svenska utvecklingssamarbetet med Cuba under de närmaste åren successivt bör ges en väsentligt större omfattning än för närvarande.

Stockholm den 28 januari 1970

Birgitta Dahl (s)

Jan Bergqvist (s)

Lena Hjelm-Wallén (s)

Mats Hellström (s)

Arne Nygren (s)

Sture Ericson (s)

i Örebro

Åke Gustavsson (s)

Roland Brännström (s)

i Nässjö

Nr 649

Av herrar **Eliasson** i Sundborn och **Enskog**, om tillsättande av en parlamentarisk försvarsutredning.

(Lika lydande med motion nr 449 i Första kammaren)

Stockholm den 28 januari 1970

Lars Eliasson (cp)

C.-G. Enskog (fp)

i Sundborn